

ARBETSRAPPORT NR 87

Medierna och giftutsläppet
i Hallandsåsen

Kent Asp

ISSN 1101-4679

**MEDIERNA
OCH
GIFTUTSLÄPPET I HALLANDSÅSEN**

av
Kent Asp
Institutionen för journalistik och masskommunikation
Göteborgs universitet
JMG

Anförande vid INGENJÖRS DAGEN '98 på temat
Teknik och ingenjörsarbete i press, radio och TV
I Stockholm den 8 juni 1998

”När kan jag leka i min bäck igen?

Linda Ivarsson bor nära den förgiftade Vadbäcken. Där brukar Linda leka och fiska och det vill hon fortsätta med. Därför frågade hon när hon kan göra det igen. Enkelt, rakt och en lysande sammanfattning av hela skandalen vid Hallandsåsen”.

Så står att läsa i ett känslösamt reportage i Aftonbladet knappt två veckor (14/10 -97) efter att det blivit känt att tätningsmedlet Rhoca Gil med det giftiga ämnet akrylamid läckt ut i samband med tunnelbygget genom Hallandsåsen.

Men i min undersökning av nyhetsmediernas beskrivning av det som omväxlande kom att kallas ”miljökatastrofen på Hallandsåsen” eller ”Miljöskandalen i Hallandsåsen” har jag också kunnat läsa sakligt kyliga beskrivningar som: ”För 80 miljoner år sedan reste sig urberget, och kritan sjunk ner... Marken i området har fortsatt röra på sig och, under miljoner år och åter miljoner år har bergsmassorna gnidits mot varandra. Gnejs och granit har blivit grus i krosszonerna. Längs sprickorna har berget vittrat och omvandlats till lera. Lerlagren kan vara flera tiotals meter tjocka. Det är orsaken till byggförtagens problem” (DN 13/10 -97).

I våra medier finner vi båda typerna av beskrivningar. Man hittar enkla, bra bakgrundsbeskrivningar av vad grundvatten är för något - och dramatiska bilder som en fråga från Linus, 11 år: ”Kan jag dö av giftvattnet pappa? (AB 14/10 -97).

Både det dramatiskt spektakulära och den kyliga beskrivningen finns i nyhetsrapporteringen. Och ofta då på en och samma sida, i ett och samma medium.

Det spektakulära, det vi tycker är dåligt, lägger vi märker till. Det som är bra ägnar vi ingen större eftertanke. Det är mänskligt, det är så vi fungerar. Det är därför nyttigt och viktigt att göra undersökningar av mediernas rapportering, att gå tillbaka och undersöka hur det egentligen var.

Och det har jag fått göra på uppdrag av Civilingenjörsförbundet när det gäller mediernas bevakning av giftutsläppet i Hallandsåsen som inträffade i början av oktober förra året.

AB 14/10-97

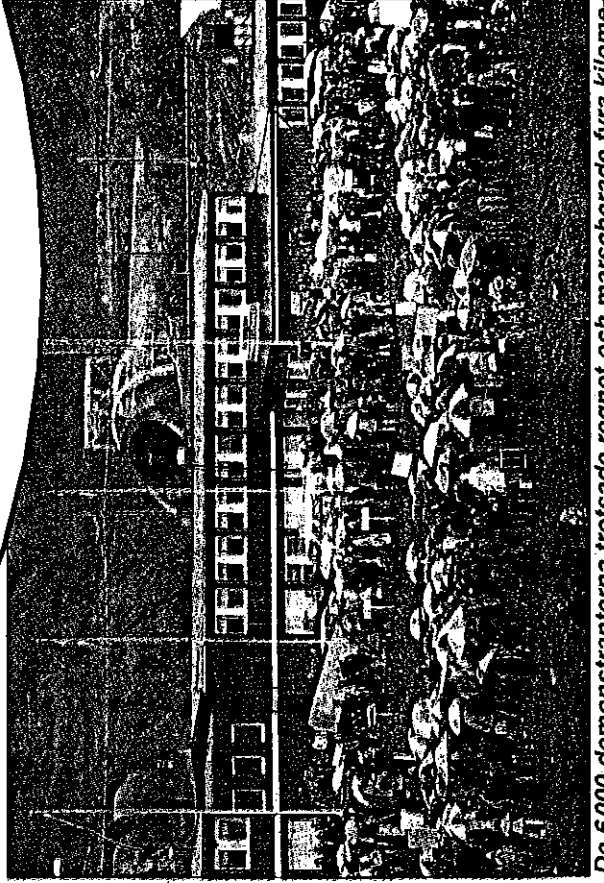
BLIR DETTA
BARNENS
VARDAG?

KORT-
TANKTA
GUBBAR
NATUREN
RUEBAR

Nästän halva Båstad, både barn och vuxna, deltog i demonstration mot Banverkets tunnelbygga genom Hal-

När kan jag leka i min bäck igen?

De 6000 demonstranterna trotsade regnet och marscherade fyra kilometer från centrala Båstad till tunnelbyggets norra del. Där utkrävde de svar

Två huvudfrågor

I undersökningen har jag koncentrerat mig på två frågeställningar:

Den *första* handlar om själva *händelserapporteringen* i medierna: Vilken bild gav medierna av giftutsläppet i Hallandsåsen?

Den *andra* frågan handlar om vilken *sakinformation* vi fick ta del av i medierna: Om *orsakerna* till giftutsläppet? Om giftutsläppets *konsekvenser*? och om *bakgrunden* till det som inträffat?

På slutet skall jag också försöka dra några *slutsatser* - om mediebevakningen och om vilken betydelse den kan tänkas ha för människors bild av teknik och naturvetenskap. Undergräver medierna förtroendet för tekniken?

Undersökningen

Men först några ord om undersökningen. Undersökningen är av begränsad omfattning. Det rapporterades mycket om Hallandsåsen i medierna, och systematiska analyser av mediernas innehåll är en av de saker som är mycket svåra att rationalisera. *NST* hade exempelvis under de undersökta 10 dagarna i genomsnitt varje dag 1½ helsida (i fullformat) om giftutsläppet.

Därför har jag och mina medarbetare, doktoranden Stina Bengtsson och Magnus Fredriksson, valt att undersöka de publikt största medierna inom sina genrer:

Nordvästra Skånes tidningar (NST), som är den största lokaltidningen i Båstad,

Dagens Nyheter (DN) som är den största morgontidningen i Sverige,

Aftonbladet (AB) den största kvällstidningen,

Rapport, som det största TV-nyhetsprogrammet och

Ny Teknik som är den största specialtidningen på området och slutligen,

TV-programmet *Svar Direkt* som hade en specialsändning direkt från Båstad.

Händelserna kring Hallandsåsen var en stor nyhet under hela oktober 1997. Vi har valt att undersöka två tidsperioder: tiden från avslöjandet den 2 oktober till byggstoppet (2/10-6/10) och tiden från den stora demonstrationen i Båstad den 12 oktober och fem dagar framåt (12/10-17/10).

Begränsningen till de här två perioderna gör att jämförelser med "icke-dagliga medier" som *Ny Teknik*, vilken är en veckotidning, haltar. Därför är *Ny Teknik* och *Svar Direkt* enbart med i delar av undersökningen.

Mediebilden av giftutsläppet

Låt oss gå till resultaten och se på vilken bild medierna gav av vad som hände och varför det blev så fel. Och då med fokus på teknikernas och teknikens roll.

Vi börjar med att se på hur giftutsläppet förklaras i medierna. Här är det möjligt för medierna att framhäva vissa förklaringar och tona ned andra. Man kan välja att lyfta tekniska misslyckanden eller sätta fokus på ekonomin, exempelvis att Rhoca-Gil användes för att det var billigt. Eller kan journalisterna inrikta sig på det politiska ansvaret, att det var politikerna som till varje pris ville ha tunneln och då blev det så här när man inte lyssnade på exper-tisen.

Tabell 1 Varför blev det fel? Mediernas bild av orsaken till giftutsläppet (procent)

<u>Orsak</u>	<u>NST</u>	<u>DN</u>	<u>AB</u>	<u>Rapport</u>
Teknik	44	45	71	82
Ekonomi	19	22	0	9
Politik	6	11	0	0
Annan	31	22	29	9
	100	100	100	100
n = antal artiklar/inslag med en dominerande orsaksförklaring	16	9	7	11
%-andel artiklar av samtliga där en dominerande orsak förs fram	16%	53%	37%	55%
n=antal artiklar/inslag	99	17	19	20

Som framgår av tabell 1 är det i första hand tekniska orsaker som lyfts fram som förklaring till giftutsläppet. Ekonomin och politiken får en ganska undanskymd plats. Det är tekniska tillkortakommande som dominerar som förklaringar i medierna, inte politiska.

NST 3/10-97

Så här ser det ut: tätningsmedlet Rhoca-Gil som misstänks ha förgiftat vattnet på Hallandsåsen. Banverkets bygglédare Jan Hallenhed visar upp en liten del av de 1 400 ton Rhoca-Gil som använts i tunnelbygget. Användningen är tillfälligt stoppad, men det är inte uteslutet att hela tunneln tätas med 20 000 ton Rhoca-Gil.

Foto: JAN ALDOSSON

Orsaken till giftlarmet

Vems var då felet till det, som i huvudsak, sågs som ett tekniskt misslyckande? En av mediernas favoritsysselsättningar är att peka ut skurkar. Dvs reda ut vem en uppretad bonde syftade på när han sa: "Först tog *de* vårt vatten. Sedan sprutade *de* in gifter i åsen. Det finns inte ord hårda nog för *djävlar* som härjar så!" (DN 15/10 97).

Tabell 2

Vems är felet? Mediernas bild av vem som var ansvarig för giftutsläppet (procent)

<u>Ansvarig</u>	<u>NST</u>	<u>DN</u>	<u>AB</u>	<u>Rapport</u>
Banverket	35	27	43	23
Skanska	25	36	33	33
Rhone-Poulane	15	27	17	22
Politiker	25	10	0	22
Annan	0	0	7	0
	100	100	100	100
n=antal artiklar/inslag med en dominerande ansvarig	20	11	7	9
%-andel artiklar/inslag av samtliga där en huvudansvarig utpekats	20	65	37	45

Vilka var de djävlar som tog vattnet och sprutade gift i åsen. I medierna var bilden klar (tabell 2): Djävlarerna var Banverket och Skanska - och en något mindre djävel kemiföretaget Rhone-Poulenc. Politiker, vilka annars alltid i medierna brukar ses som ansvariga för allt ont kom i sammanhanget lindrigt undan (tabell 2).

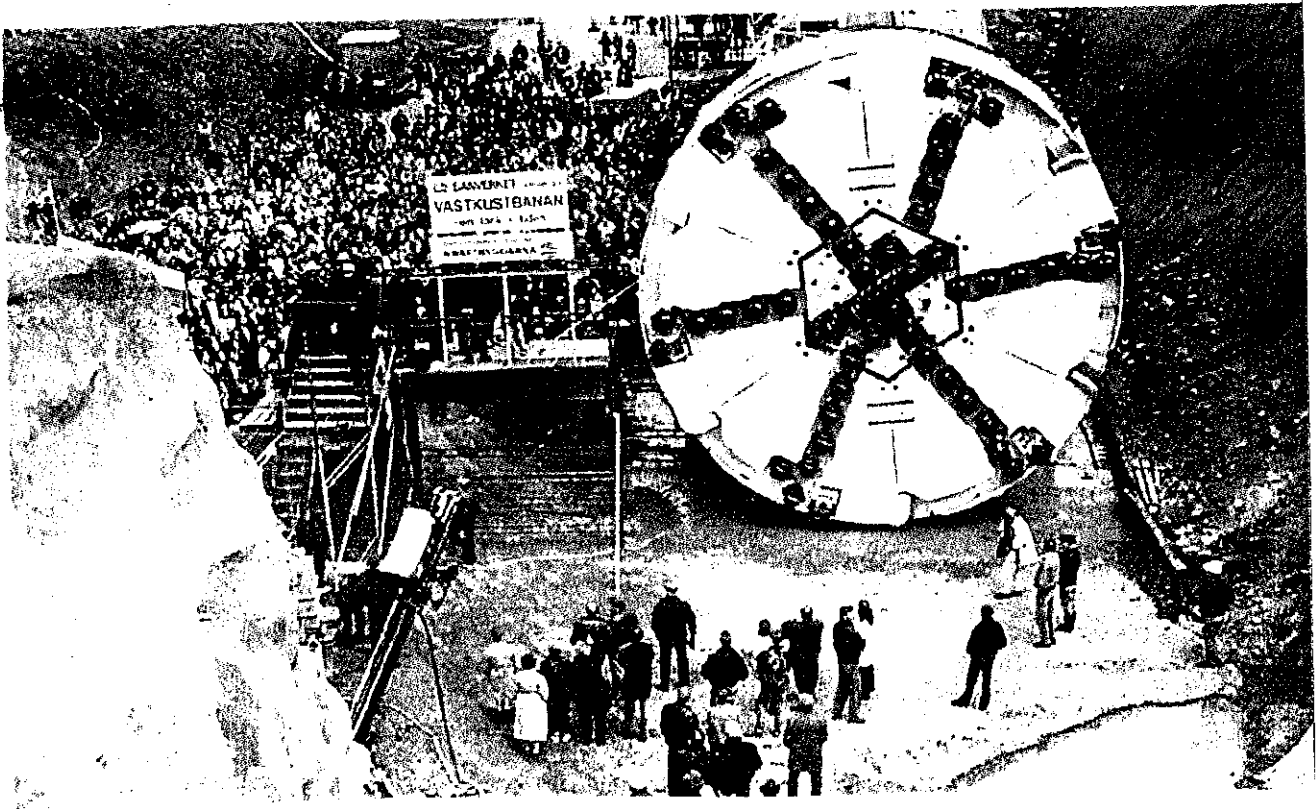
NyTekni

INDUSTRI • TEKNIK • SAMHÄLLE 16/10 1997

7

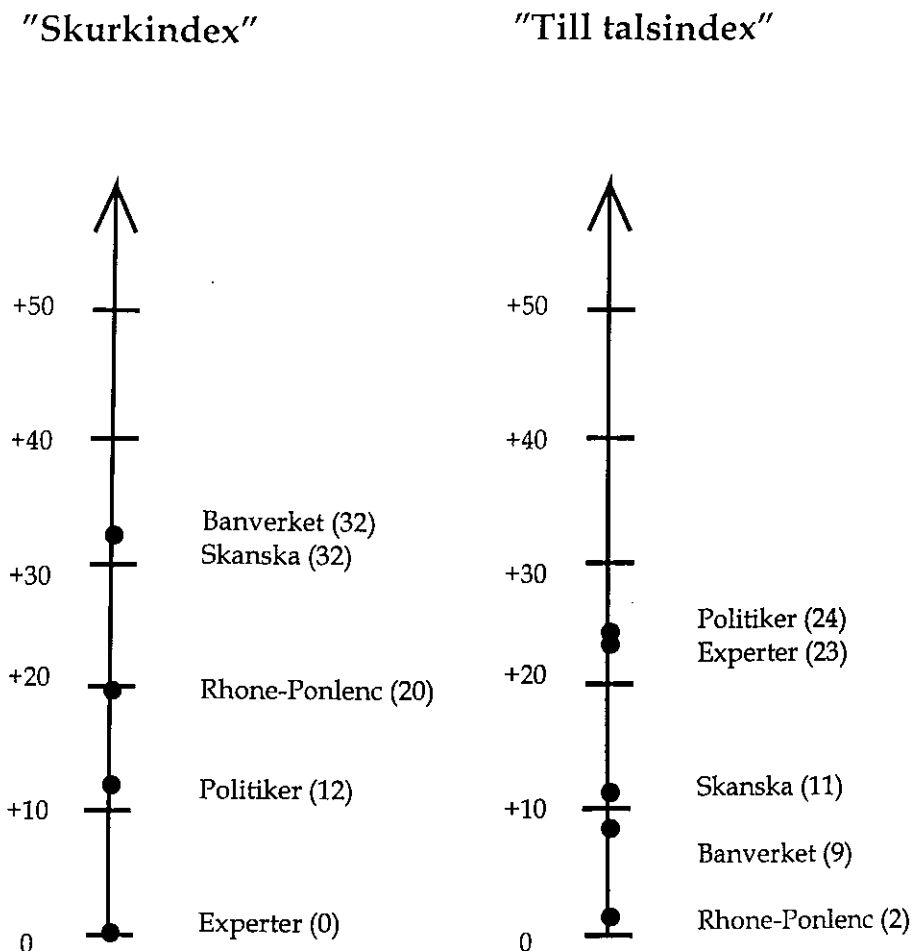
NyT 16/10-97

Banverket struntade i varningarna

I figur 1 sammanfattas resultatet i ett "skurindex" - och ett "komma till talsindex". I det senare fallet innebär det att man får lägga ut texten - försvara eller förklara sig.

Figur 1

Och då blir mönstret än entydigare: Banverket, Skanska och Rhone-Poulenc får förhållandevis sällan komma till tals som nyhetsaktör i förhållande till hur ofta man blir utpekade som ansvariga.

För politiker gäller det motsatta: de får komma till tals i högre grad än de utpekade som ansvariga för utsläppet. Och det gäller i ännu högre grad experter. I detta fall avses oberoende experter från universitet och andra myndigheter än Banverket.

Detta är ett viktigt resultat. Händelserna kring tunnelbygget genom Hallandsåsen skylls inte i medierna på experter. Det är inte experternas trovärdighet som naggas i kanten, det är *myndigheten* banverket och det är *företaget* Skanska som ses som ansvariga. I medierna går bilden snarare ut på att Banverket, Skanska, politiker och andra beslutsfattare inte brytt sig om vad expertisen har sagt!

I *Svar Direkt* säger exempelvis en LRF-representant: "Jo, det är ett politiskt beslut. Utan hänsyn till bergsingenjörer och geologer. Det var meningen att man skulle igenom. Till varje pris".

Tabell 3

Graden av "tunnelnegativism" och "tekniknegativism" i medierna

a)	Andel artiklar/ inslag där en negativ bild av tunnelbygget dominerar	NST	DN	AB	Rapport
		19%	41%	42%	45%
b)	Andel artiklar/ inslag där temat "stoppa tunnel- bygget" dominerar	NST	DN	AB	Rapport
		8%	12%	12%	10%
c)	Andel artiklar/ inslag där en negativ bild av teknik dominerar	NST	DN	AB	Rapport
		7%	24%	21%	35%

Tunnelbygget då - och då menar jag då inte bara det som hänger samman med giftutsläppet - utan bygget i största allmänhet.

Inte helt överraskande ger medierna en mycket negativ bild av bygget. Det framgår av tabell 3a. Hall-borrens misslyckande dök självfallet upp på nytt - i ett rikhaltigt bildmaterial påminde man om hur det tekniska vidundret körde fast i leran och snöpligt fick ge vika för den obändiga åsen, moder natur.

Bygget ska stoppas - rålamodet börjar tryta bland Bjätarboma. I går samlade Lars Lindqvist och Ingemar Bengtsson några hundra tunnelmotståndare i centrala Bästad inför den verkliga styrk

NST 6/10-97

”Stoppa tunneln!”

Dron och ilskan väver Råstad mfl öser krisplan

Men även om bilden av tunnelbygget var negativ (och kan verkligen förvänta sig något annat) så fick kraven på att bygget skulle stoppas fick inget större utrymme, även om det slogs upp kraftigt när det väl förekom (tabell 3b). I lokaltidningen *NST* fick dock kraven på att tunnelbygget en mycket framträdande plats. Någon allmän och klart uttalad "teknikfientlighet" i medierna kan man knappast heller tala om (tabell 3c).

Sakinformationen i medierna

Den andra frågan gällde informationen: Vilken sakinformation fick allmänheten i medierna om giftutsläppet i Hallandsåsen?

Det handlar alltså om att, om vi så vill, undersöka medieutbudets kvalitet. I det forskningsprojekt jag bedriver om medieutbudets kvalitet betraktas kvalitet som avståndet mellan uppställda värden och det faktiska utbudet i medierna. Ju mindre skillnaden är mellan *ideal* och *verklighet* är, desto högre kvalitet har journalistiken.

Vi behöver alltså ett grundläggande värde att utgå ifrån - för att sedan se i vilken utsträckning detta värde uppfylls.

Mediekonsumentens, om uttrycket tillåts, *informationsbehov* kan ses som ett värde, ideal det gäller att uppfylla. Vad kan då i dethär sammanhanget sägas vara allmänhetens informationsbehov?

För att göra en komplicerad fråga väldigt enkel skulle jag vilja säga att läsaren, tittaren eller lyssnaren har behov av att få ett antal grundläggande frågor besvarade. Det är i varje fall det jag utgår ifrån i den följande analysen.

Min utgångspunkt är att medierna bör ge ett svar på tre frågor:

- (1) Vad har hänt - och varför? Vad är *orsakerna* bakom giftutsläppet?
- (2) Vad får det som hänt för följder? Vilka *konsekvenser* får giftutsläppet?
- (3) Vad är *bakgunden* till det som hänt? I vilket sammanhang ingår den i?

Kraven på information kan självfallet göras mycket långtgående, men här handlar det om vad en bred allmänhet kan tänkas vilja ha för information - inte att uppfylla krav som civilingenjörer eller andra expertgrupper kan tänkas ha.

Enligt min mening är följande åtta informationsbitar relevanta för att man på ett rimligt och sakligt sätt skall kunna förstå vad som hände och orsakerna bakom giftutsläppet:

Giftutsläppet och dess orsaker - en förklaringskedja

1. Hallandsåsen är full av sprickor, vatten läcker
2. En tunnel genom åsen måste därför tätas (för att inte grundvattennivån skall sänkas)
3. Tätning med betong har prövats, men ej tillräckligt
4. Tätning genom s k lining för dyr och långsam metod
5. Tätning genom kemisk tätningsmassa, dvs Roca Gil, används istället
6. Det tätningsmedel som använts (med det giftiga ämnet akrylamid) följer med läckvattnet
7. Läckaget gör att akrylamid som finns i tätningsmassan når ut med läckvattnet i mark och vatten
8. Läckaget och arbetet med tätningsmassan gör att det giftiga ämnet akrylamid sprids i luften i tunneln

Får man denna information om orsakerna kan man med vår utgångspunkt säga att mediekonsumentens informationsbehov uppfyllts på ett tillfredställande sätt.

Vad gäller konsekvenserna av giftutsläppet är det lite knepigare att fastställa vad som utgör ett rimligt krav på relevant sakinformation, eftersom det varken nu eller då finns fullständig kunskap om vilka konsekvenser giftutsläppet fick - och på lång sikt får.

Följande åtta informationsbitar om giftutsläppets konsekvenser antas dock vara relevanta:

Giftutsläppets konsekvenser

Djur

1. Utsläppet ledde till fiskdöd
2. Kor förlamades och måste avlivas
3. Vilt och annat djurliv drabbades

Natur, mark och vatten

4. Grödor, grönsaker drabbades
5. Brunnar, grundvatten förgiftades
6. Naturen, landskapet, miljön drabbades

Människor

7. Ortsbors, bönders hälsa drabbades
8. Tunnelarbetares hälsa drabbades

Låt oss börja med att se på vilka orsaker och vilka konsekvenser som mediernas rapportering koncentrerades till - och vilka som kom bort. I tabell 4 (nästa sida) visas i vilken grad olika orsaker och konsekvenser sammantaget fördes fram i de sex undersökta medierna.

Ser vi på materialet och tidsperioden som helhet ger medierna på det hela taget en god täckning både av giftutsläppets orsaker och konsekvenser. När det gäller orsakerna är hela förklaringskedjan s a s väl representerad, med en naturlig samling kring de tre informationsbitarna: att (1) giftig tätningssmassa har använts, och (2) läckt ut och (3) nått mark och vatten i omgivningen.

Men att nervgiftet och det cancerframkallande giftet akrylamid spreds i luften och i själva tunneln till dom som jobbade där - det berördes mycket litet.

Vad gäller konsekvenserna är det främst följderna för bönderna och våra djur som lyfts fram. Och då särskilt kor. Kor tycks i medierna vara viktigare än människor - i varje fall om det gäller människor som jobbar i tunnlar.

I *Svar Direkt* är det exempelvis böndernas problem och ohälsa som uppmärksammas först och mest. Tre "bönder" får inleda i rad. Först, vad som framgick av namnskyltarna en "LRF-representant", därefter en "fritidsbonde" och en tredje som betecknades som "deltidsbonde". Det handlade bl a om kor, diarréer och problem med att torrlagda dammar äventyrade kräftfisket.

Det bör dock påpekas att konsekvenser på byggarbetsplatsen och tunnelarbetarnas hälsa togs upp i *Svar Direkt*. Och då förhållandevis utförligt. Men det var i slutet av programmet.

Redaktör: Lars Nilsson
Telefon 08-796 66 19
E-post lars.nilsson@nyteknik.se

NYTTET

Giftigt tätningemedel bromsar tunnelbygget

Banverket kan tvingas överge enda medlet som tätar den läckande järnvägstunneln

AV HANS DAHLOUÏST 08-796 66 05

Fiskar som dör, kor som blir sjuka och måste nödslaktas.

Det nya tätningsmedlet – som nu misstänks orsaka miljökandalen – är det senaste bakslaget för tunnelbyggarna i Hallandsåsen. Ett misstag som tveklöst kommer att leda till ytterligare förseningar och ännu större kostnader för skattebetalarna.

Hela bygget går nu på sparlåga i avvaktan på analysresultat av vatten och döda djur.

Vattnet som analyseras kommer från den läckande arbetstunneln. Det har pumpats upp och samlats i dammar innan det släpps ut i en bäck för att rinna ut i Skäldeviken.

Till och med grundvattnet anses av många vara hotat av det giftiga tätningsmedlet "Rhoce-Gil".

DEN LOKALA OPINIONEN HUR TUNNEL-

FOTO JAN ALDOSSON

Lennart Hallenhed, Banverkets bygglédare, med det nya och giftiga tätningemedlet "Rhoce-Gil". Så här ser medlet ut när det har steinat.

- Kraftbyggarna, mars 1993 - jan 1996
- Skanska, feb 1996 -

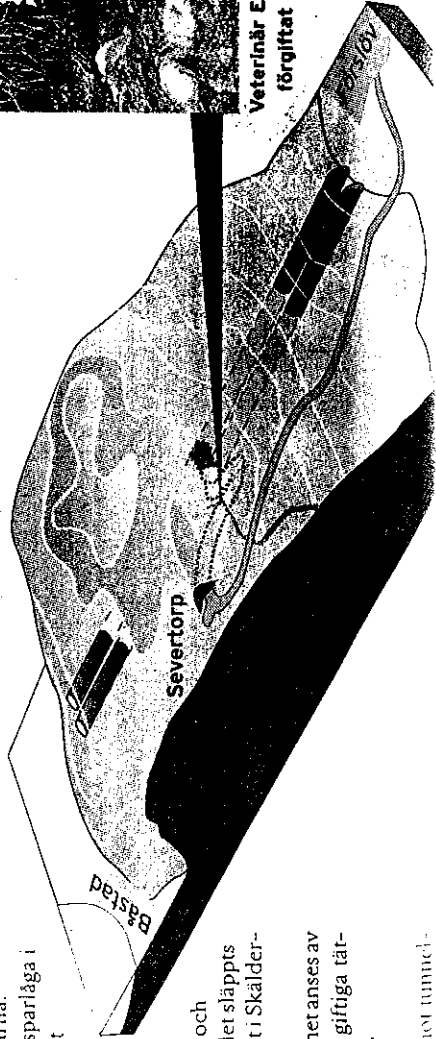

FOTO JAN ALDOSSON

Veterinär Eva-Karin Enström tar prov på det vatten som misstänks vara förgiftat av tätningemedlet Rhoce-Gil.

rat dåligt, liksom alla tillverkaren.

andra medel som tunnelbyggarna provat.

– Man måste ha förtroende för det stora bolaget. Det krävs inget tillstånd

NyT 9/10-97

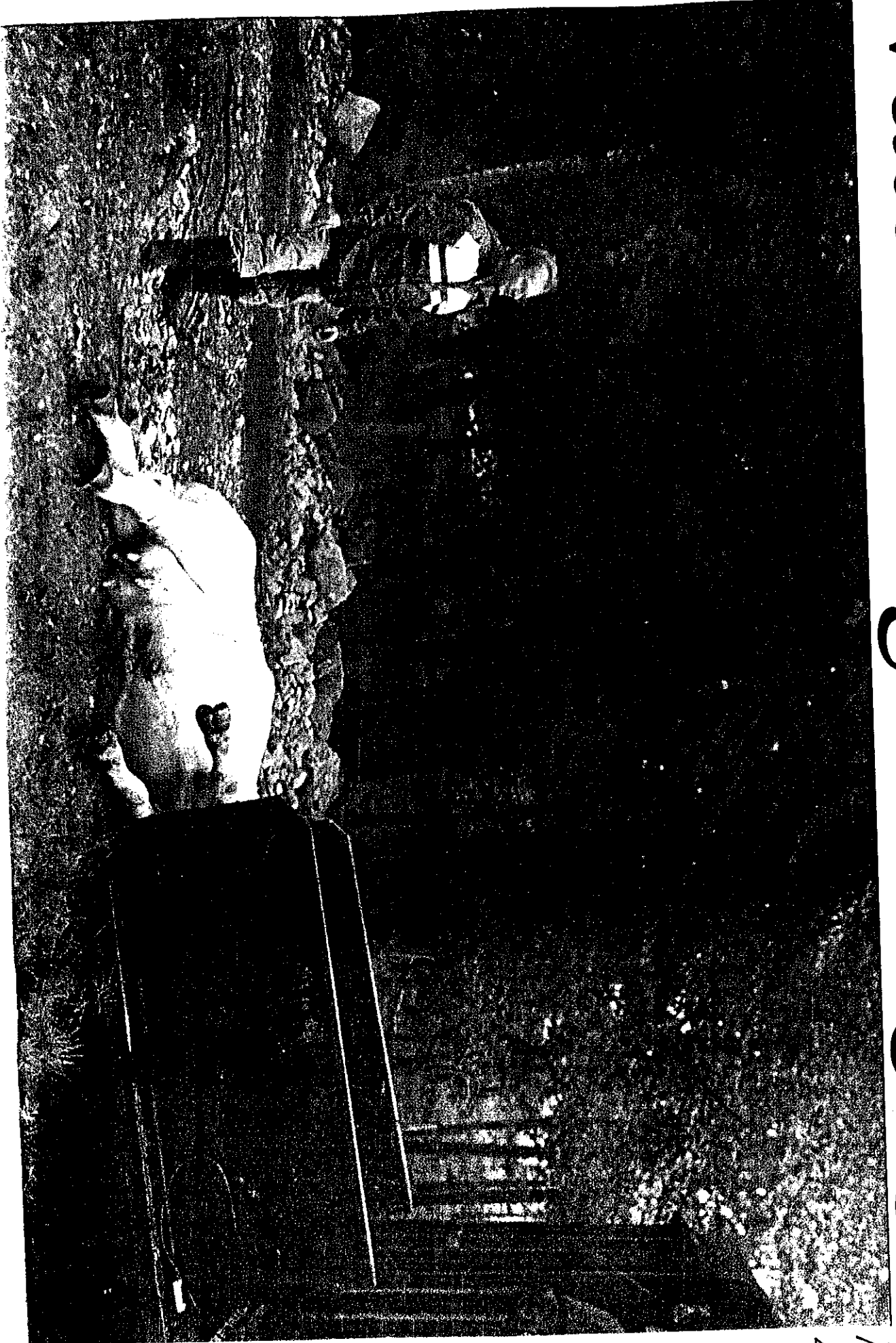
Tabell 4 Mediernas rapportering om giftutsläppet och dess orsaker

<u>Orsakskedjan</u>	<u>Procent</u>
Hallandsåsen full av sprickor	12
En tunnel genom åsen måste tätas	9
Betong prövats, ej tillräckligt	7
Lining för dyrt och långsamt	7
Kemisk tätningsmassa har använts	22
Giftet akrylamid följer läckvattnet	14
<u>Giftutsläppet</u>	
Giftet når mark och vatten i omgivningen	25
Giftet sprids i tunneln, på arbetsplatsen	3
Summa procent:	100
N = antal "orsaksinformationsbitar"	97

Tabell 5 Mediernas rapportering om giftutsläppets konsekvenser

<u>Konsekvenser</u>	<u>Procent</u>
<i>Djur</i>	57
Utsläppet ledde till fiskdöd	16
Kor förlamades, måste avlivas	31
Vilt och annat djurliv drabbades	10
<i>Natur, mark och vatten</i>	33
Grödor, grönsaker drabbades	5
Brunnar, grundvatten förgiftades	26
Naturen, landskapet, miljön drabbades	2
<i>Människors hälsa</i>	10
Ortsbors, bönders hälsa drabbades	2
Tunnelarbetarens hälsa drabbades	8
Summa procent:	100
N = antal "konsekvensinformationsbitar"	164

Vattendrag dödligt gr

NSI

4/10-97

För att mer systematiskt svara på frågan om medierna gav en bra eller dålig information till sin publik är jag rädd att vi måste ta till mer siffror.

Utgår vi ifrån individens informationsbehov som norm, när vi skall bestämma mediernas informationsvärde kan vi säga att ett första och grundläggande krav är att det finns tillgång på relevant information i medierna. Och det fanns det som vi alldeles nyss har visat.

Men det räcker naturligtvis inte med det. Ett första krav är att den relevanta informationen förekommer med en viss frekvens så att den inte drunknar i ovidkommande information. Det kravet kan kallas ett krav på *informationstäthet*.

En hög täthet kan dock åstadkommas genom upprepning. Därför måste kravet på täthet kombineras med ett krav på *informationsbredd*. Att i princip alla relevanta informationsbitar finns med.

Till detta kan läggas ett tredje krav som kan kallas *informationsdjup*. Dvs att medierna ger bakgrundsfakta och sammanhang: varför läcker det egentligen? Vad är grundvatten för något?

Tabell 6 Mediernas informationstäthet, informationsbredd och informationsdjup

	Info-täthet	Info-bredd	Info-djup
NST	1,8	,94	,23
DN	2,6	,75	,55
AB	3,0	1,00	,32
Rapport	12,7	,75	,20
SvD	3,7	,38	,02
NyT	5,7	,63	,59

Mediernas informationstäthet, bredd och djup redovisas i tabell 6. Nyhetsprogrammet *Rapport* framstår här som det informationstätaste mediet, dvs i *Rapport* förekommer det flest antal relevanta informationsbitar (orsaker och konsekvenser) i förhållande till informationsutbudets storlek. Lokaltidningen *Nordvästra Skånes Tidningar* är det minst informationstätaste mediet.

AB 12/10-97

DOCUMENT HALLANDSÅSEN

Söndag

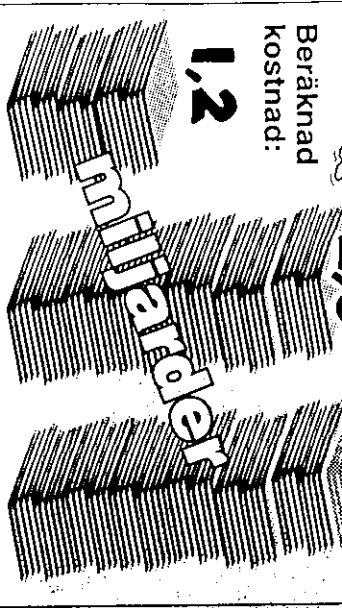
Riksdagen beslutade 1991 att tunneln genom Hallandsåsen skulle byggas. Pengarna fixade regeringen fram genom att Telia fick g
inbetaltning till staten. Planerad byggstart var i november 1992. Men det försenades direkt i fem månader därför att Banverket änni
tillstånd att expropriera marken. Därmed lade Vattendomstolen inte pröva bygget i tid.

Kostnader

Kostnad sedan byggstart: Skanska tog över:
Slutgiltig kostnad: Ingen vet

Beräknad kostnad: **1,2**

2,8

Miljökatastrofen:

Skanska börjar efter samråd med Banverket att använda tätningemedlet Rhoca-Gil. Yvrig cement klarar inte de stora vattenmassorna. Rhoca-Gil innehåller miljöfarliga ämnen som släpps ut i Vådån och kanske kommit ner i grundvattnet. Kor har dött. Människor har blivit sjuka. Tunnelbygget stoppas fram till årsskiftet.

BANVERKET

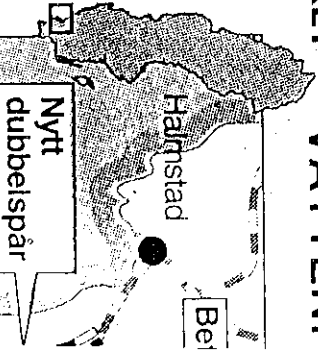
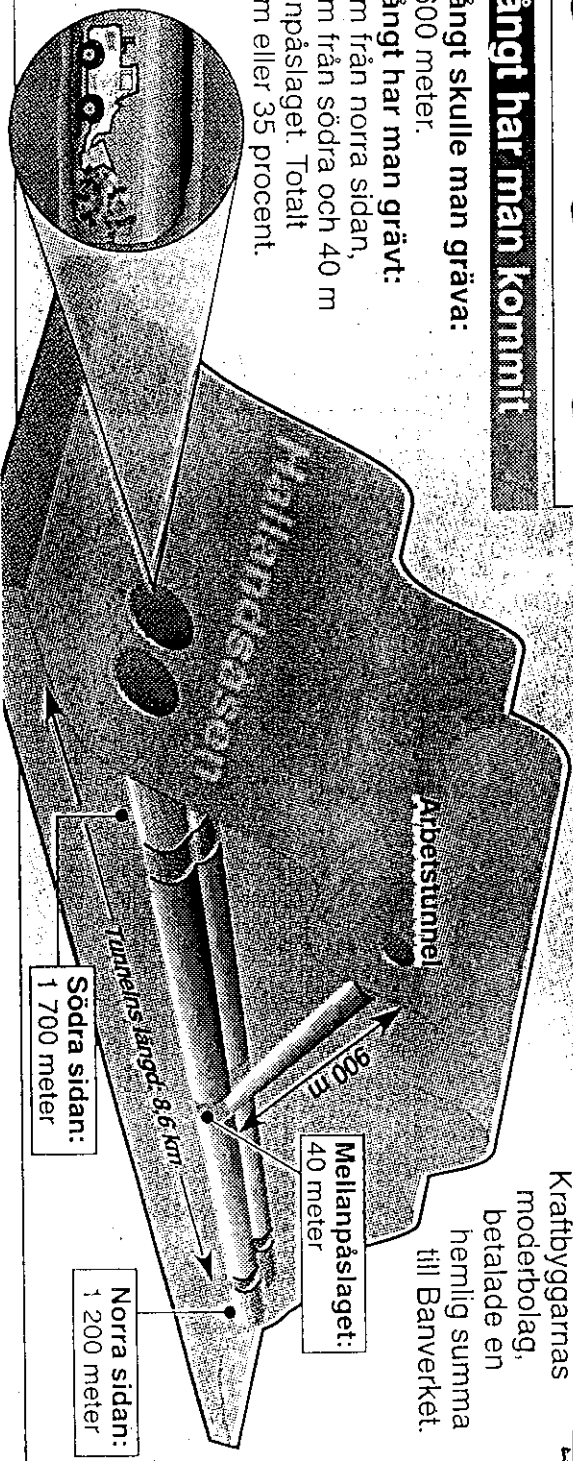
VATTENF

Skandalerna:

Den 900 ton tunga Hallbor som båda parallella tunnlarerna gick b klarade inte leran i början av tu sattes aldrig in mer.

Så långt har man kommit

- Så långt skulle man gräva: 2 x 8 600 meter.
- Så långt har man grävt: 1 200 m från norra sidan, 1 700 m från södra och 40 m i mellanpåslaget. Totalt 2 900 m eller 35 procent.

Egentlig byggstart: **April 1993**

Skulle vara klart: **Januari 1997**

Blir klart: **?**

Ingen vet. Ej före 2001.

När det gäller informationsbredden toppar *Aftonbladet*. *Aftonbladets* rapportering innehåller vad som bestämts vara i princip alla typer av relevanta "orsaker" och alla relevanta typer av "konsekvenser". Därav 1.00 i indexvärde. *Svar Direkt* uppvisade i detta sammanhang sämst informationsbredd.

Indexet för informationsdjup står i tabellen helt enkelt för procentandelen bakgrundsmaterial i förhållande till det totala nyhetsutbudet. I detta fall uppvisar *Ny Teknik* högst värde, dvs *Ny Teknik* har störst informationsdjup av de undersökta medierna.

Mediernas informationstäthet, bredd och djup är egenskaper hos medierna som var och en för sig är viktiga för att belysa mediernas informationsvärde. Men för mediekonsumenten är det kanske trots allt egenskaperna tillsammans som är av betydelse. Det idela mediet är då det som uppvisar bra värden på alla tre egenskaperna.

Här uppstår ett litet problem. Det går inte bara slå samman de olika indexvärdena, inte ens de rådata de bygger på. Det krävs en standardisering av de tre egenskaperna så att de kan slås samman till ett enda index. Och det är det som har gjorts i figur 2. Längs den ena, y-axeln, visas alltså mediets totala informationsvärde.

Lokaltidningen *NST* uppvisar det klart största informationsvärdet av de undersökta medierna. Och det är viktigt resultat som visar att små lokaltidningar kan spela en viktig roll för kunskapsbildningen i samhället. Men det behövs inte mycket fantasi för att förstå att det finns ett starkt samband mellan det sammantagna informationsvärdet och det totala informationsutbudet. Sett i detta perspektiv är det därför inte särskilt överraskande att *NST* har ett mycket större informationsvärde än exempelvis *Ny Teknik* och *Rapport*, eftersom *NST* ägnar mer än 20 gånger större utrymme åt giftutsläppet än *Ny Teknik* och *Rapport*.

Längs den andra, x-axeln, anges därför mediernas totala informationsutbud. Ett intressant resultat i figuren är därför de medier som starkt avviker från detta förväntade samband - som regressionslinjen i figuren representerar. Avvikelsen från linjen blir nämligen ett mått på deras *informativitet* - ett slags effektivitetsmått där det mest informativa mediet är det medium där man får ut den mesta informationen i förhållande till den tid man måste ägna sig åt mediet.

AB 6/10-97

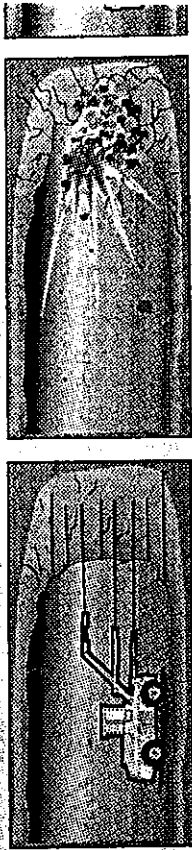
Tunnelbyggarna jobbar från åtta håll samtidigt

Kraftbyggarna påbörjade tunnelbygget 1992 och Skanska tog över vid årsskiftet 1995/96. Nya dubbelspåret fram till Hallandsåsen är färdigt.

Själva tunnelbygget beräknas bli klart 1999.

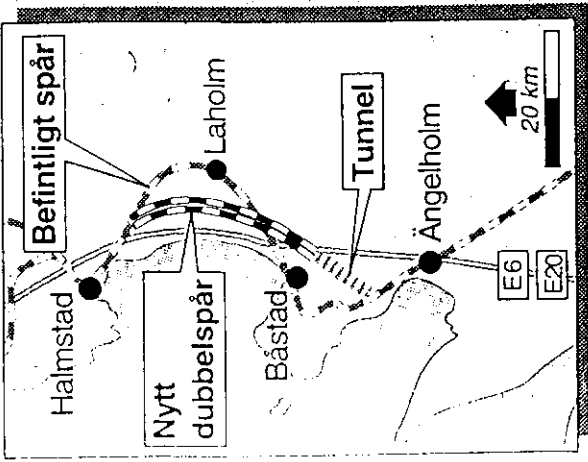
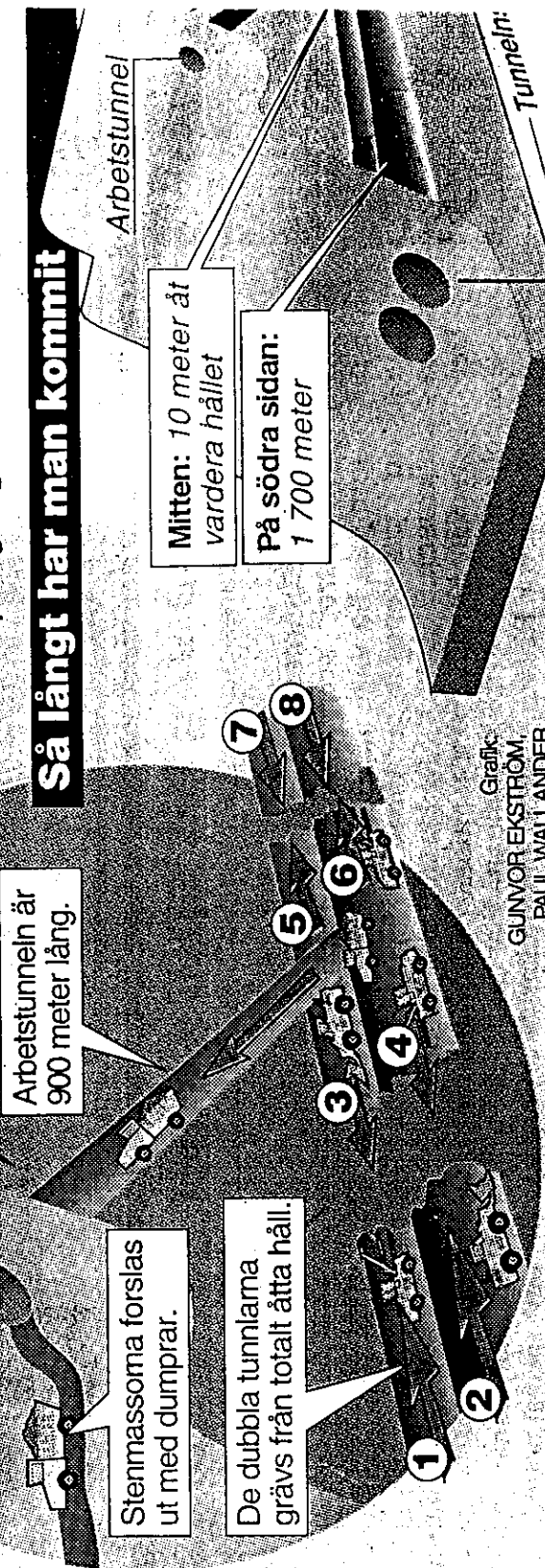
Så här jobbar man

En arbetstunnel grävs snabbt nedåt i åsen så att man ska kunna arbeta både från mitten och från norra och södra sidan. Man räknar med att det ger en tidsvinst på två år.

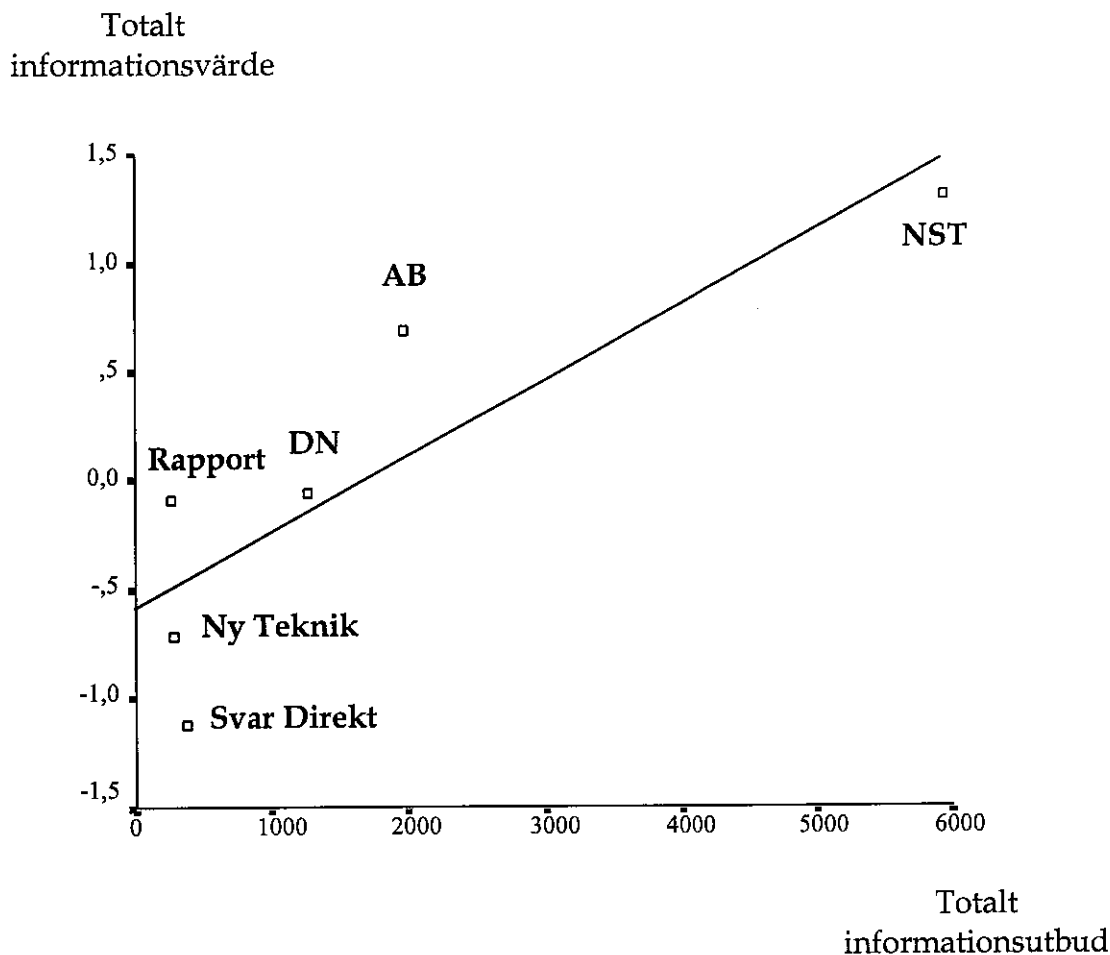
1. Borring av spränghål 2. Sprängning

Genom urberget med konventionell sprängning
Efter ett misslyckande med en jätteborr har man återgått till en metod med sprängning och schaktning av stenmassorna.

Figur 3

Mediernas informativitet

I figuren är de medier som ligger ovanför linjen positiva avvikare och kan därför sägas uppvisa en *hög informativitet* och de som ligger under linjen uppvisar en *låg informativitet*. Dvs, de når inte upp till det informationsvärde man kan förvänta sig av den uppmärksamhet de ger frågan.

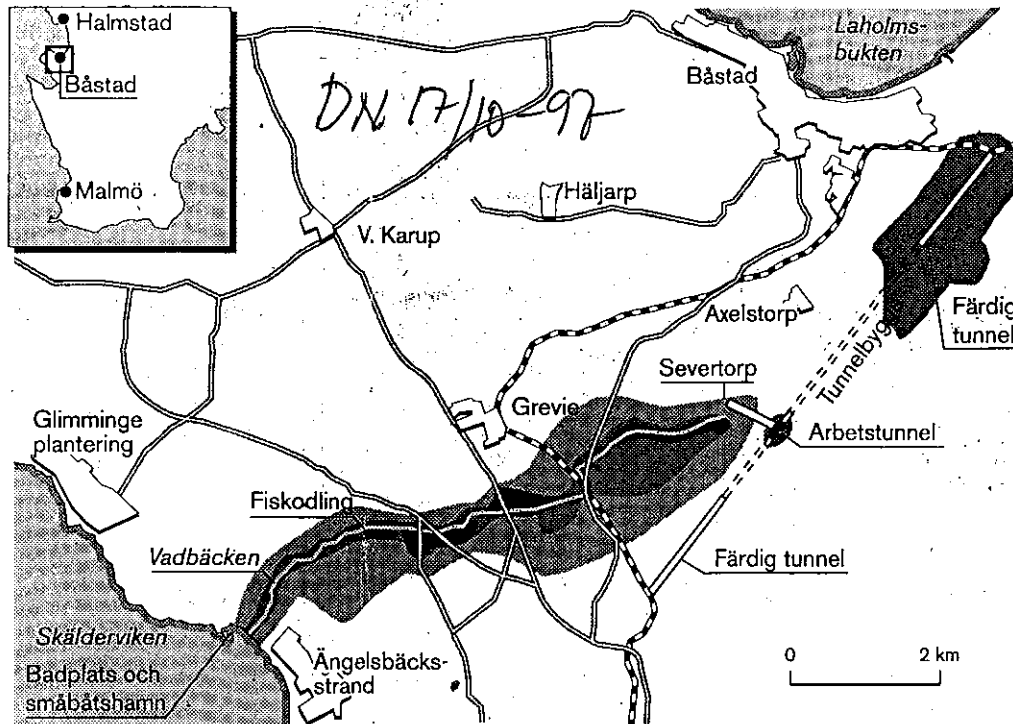
I figuren finns två medier som klart avviker från det förväntade värdet. Det är *Aftonbladet* som ligger klart ovanför linjen - och som därför kan sägas vara det mest informativa mediet. Och det är *Svar Direkt* som ligger klart under linjen - och därför kan sägas vara det minst informativa mediet. De andra medierna ligger kring linjen och uppvisar i stort det informationsvärde som kan förväntas med utgångspunkt ifrån utbudets storlek.

Här finns gifterna

 Område där odlingar vattnas med vatten från den dödskallemärkta Vadbäcken. Ingen mjölkbonde får leverera mjölk. Även kött, grönsaker, sockerbeter, potatis och frukt kasseras för säkerhets skull.

 Områden med hög risk för gifthaltigt brunnsvatten

 Mycket hög risk för gifthaltigt brunnsvatten

Enligt Socialstyrelsen bör tills vidare ingen människa dricka eller ens tvätta sig i brunnsvatten från riskområdena. Hittills har vattnet i 71 av de cirka 150 brunnarna analyserats. I åtta grävda brunnar vid Vadbäcken samt i en djupborrad brunn vid norra änden av tunneln har man funnit spår av giftet akrylamid.

Varken detta ämne eller det nästan lika farliga giftet metylolakrylamid bryts ner förrän efter mycket lång tid under de syrefria förhållanden som råder inne i åsen. Gifterna kan spridas med grundvattenströmmarna i många år. En brunn som friklassas i dag kan därför nås av giftet i morgon.

Källor: Båstads kommun, Kemikalieinspektionen, Banverket, Skanska

DNgrafik

nu av en grupp av trema bef så kallad b man bara t andra kriti Och vart möter man

Mjölkbond sons gård uppe på ås tunneln. Se grävda bru ten framfö vit tillräck friskt vatte skor och dji

- Aldrig l berättar Gö före midsor om någon Han begärc brunn borr men just nå las in kor vägrar Gö vattnet, tr mjölkkor o ver bortåt per dygn.

- Brunne den bottna än tunnelb rig när gif röret. De t grundvattn

Rynkorna i nar om en g han tvekar

- Först t Sedan spru åsen. Det fi nog för djäv

Han tyck get ska stop hävdar att allt fler bru sina, att vät

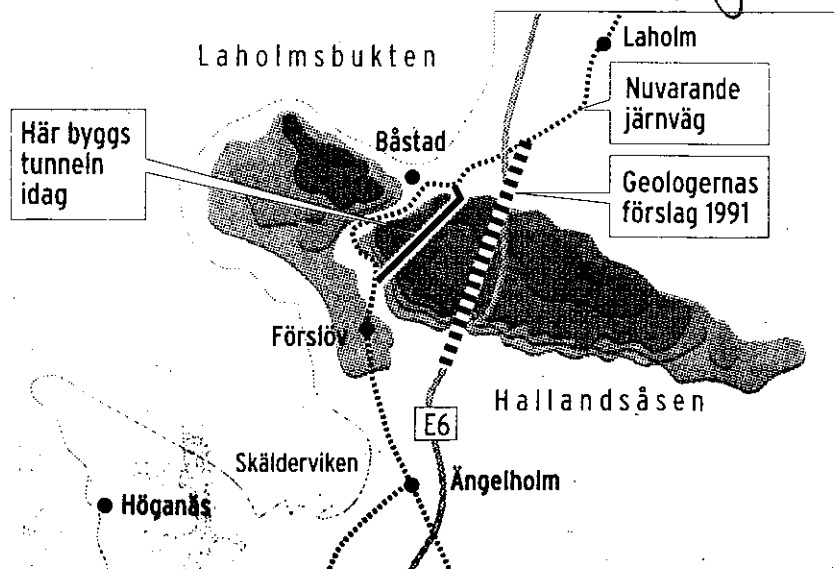
säger han, det tycker alla i tunneln. Vi fick ju höra av tillverkarens agenter att medlet var så ofarligt att vi i

- Ja, de hade ju fakta om riskerna i sina pärmar, men de sade inget till oss.

Vid en presskonferens i kommunhuset senare på dagen säger en av koncernens högsta direktörer vid namn

ettan 1971 en alternativ utgrävning längs E6

Här ville experterna dra tunneln

Ny Teknik / R. Richter

de metod se

"Sannolik svenska förl förstärknin; bågar och n san före ut; Andersson Den hor 300 meter, dersökning visade att d blem med k

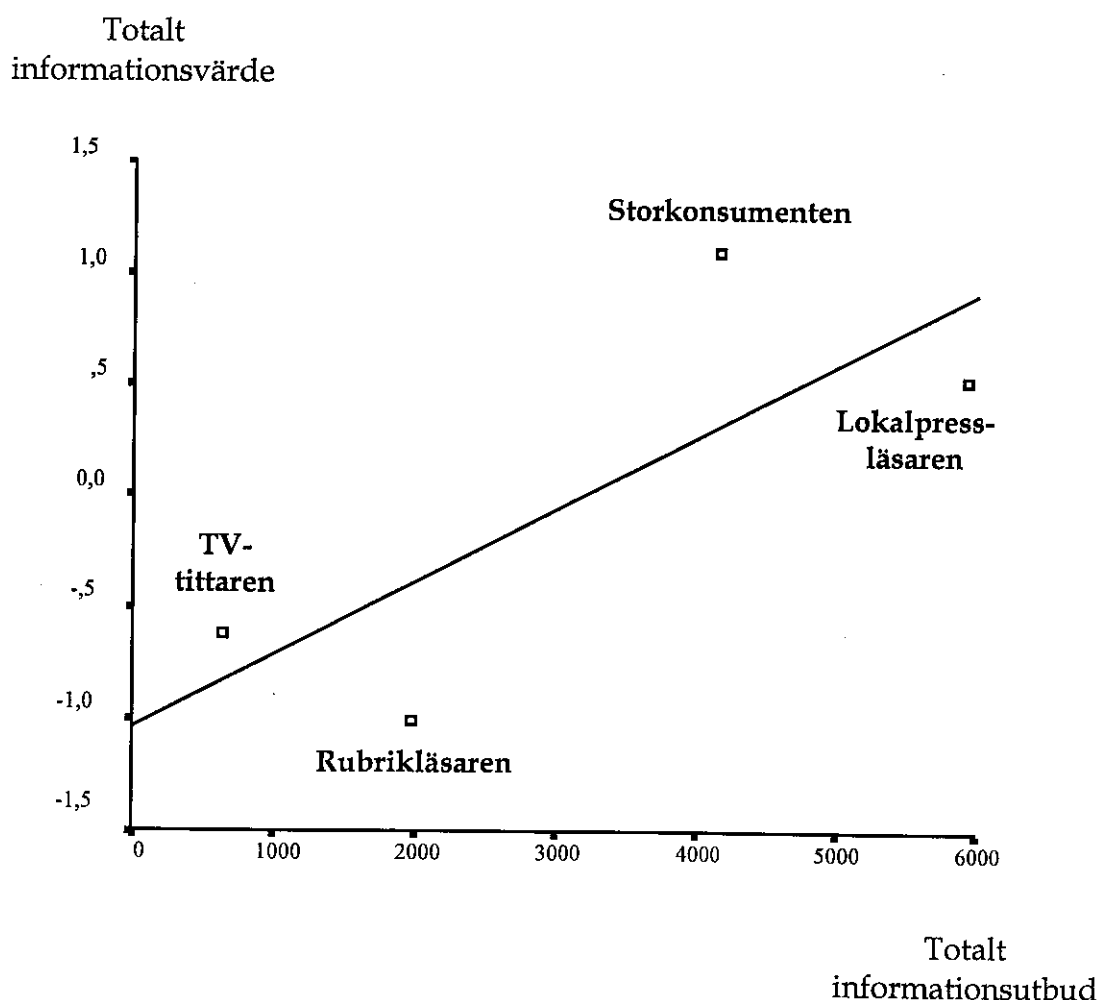
ÄNDÅ FÅR S tet 1993 - el fiasko i lera högst konve och där fr nämns i kor ta alternativ Banverke

Jag vill dock starkt understryka att analysen bygger på ett begränsat antal medier och en begränsad tidsperiod. Dessutom finns det även andra värden inom journalistiken som är centrala, som inte undersökts här. Det gäller t ex rapporteringens tendens eller partiskhet.

Avslutningsvis redovisas i figur 3 resultatet utifrån ett något annorlunda perspektiv. Där undersöks medieutbudets informativitet med utgångspunkt ifrån olika typer av mediekonsumenter: (1) *Lokalpressläsaren*, (2) *Storkonsumenten*, (3) *TV-tittaren* och (4) *Rubrikläsaren*.

Figur 4

Mediernas informativitet för olika typer av mediekonsumenter

Inte helt överraskande får *Storkonsumenten* (i detta fall den som tar del av alla undersökta medier utom lokaltidningen) i absolut mening ut mest information. Det är kanske inte så överraskande. Men att vara mediestorkonsument är, och det är kanske mer överraskande, dessutom det mest effektiva sättet att infor-

mera sig. Dvs det ger även mest information i förhållande till insatt tid. *Lokalpressläsaren* får i detta fall läsa mycket mer, men får ändå inte ut lika mycket sakinformation.

Rubrikläsaren (i detta fall rubrikerna i DN och AB) får ut en hel del information av att skumma rubriker och bildtexter, men inte på så långa vägar lika mycket som den som *TV-tittaren* (i detta fall *Rapport* och *Svar Direkt*). Dessutom tycks TV-tittande även vara mer informativt, ett mer effektivt informationsinhämtande, än att skumma storstadspressens rubriker.

Referenser till undersökningen av mediernas informativitet

Den teoretiska bakgrunden till begreppen informationsvärde och informativitet och hur de empiriskt mäts finns bl a redovisade i boken *Mäktiga massmedier*, Akademilitteratur, Stockholm 1986 (s. 152-165).

Sammanfattande slutsatser

I undersökningen av mediernas bevakning av giftutsläppet i Hallandsåsen har jag koncentrerat mig på två frågor: Hur medierna rapporterade om själva *händelsen* och vilken *sakinformation* om giftutsläppets orsaker och konsekvenser som medierna förmedlade till allmänheten.

Svaret på den första frågan kan sammanfattas på följande sätt: Mediepubliken fick i de undersökta medierna på det hela taget en bra *nyhetsinformation*, dvs de fick reda på *vad* som hänt, *var någonstans* det hänt, *varför* det hänt, och *vilka följder* det kunde tänkas få - och *vilka* som var inblandade - och vilka som var närmast ansvariga för det som inträffat. Det är ju examenstider nu så en bock i kanten kan dock ges för att DN och AB reagerade osedvanligt sent på en händelse med ett sådant nyhetsvärde. Först den 6 oktober tog de båda Stockholmstidningarna upp saken. En tänkbar förklaring till det sena agerandet från DN:s och AB:s sida är de omdiskuterade indragningarna av tidningarnas riksredaktioner.

Nyhetsmedierna gjorde med andra ord ett professionellt jobb och gav en begriplig bild av ett komplicerat händelseförlopp - och vad vi så här i efterhand kan förstå också en ganska riktig av vem som var mest skyldiga till giftutsläppet. Även om Banverket och Skanska kom mycket illa ut i medierna, är det svårt att hävda att medierna därför gav en orättvis bild av deras roll i händelserna kring Hallandsåsen och giftutsläppet.

Även när det gäller den andra frågan - *sakinformationen* - förtjänar medierna, godkänt betyg. Det förekom i betydande utsträckning relevant information både om giftutsläppets *orsaker* och dess *konsekvenser*. Och begriplig *bakgrundsinformation* i form av tekniska och ekonomiska fakta om tunnelbygget fanns det också. Inte helt överraskande fanns det andelsmässigt mest bakgrundsmaterial i *Ny Teknik* och *DN*. Men det mest *informativa* mediet om händelserna kring Hallandsåsen var, kanske för många, något överraskande *Aftonbladet*. Men jag har tidigare i andra undersökningar, av t ex valrörelserna, kommit till liknande resultat. Kvällstidningar kan sägas bestå av *två* olika tidningar i en och samma förpackning: en tidning som är starkt engagerad, och som driver en populistiskt inriktad kampanjjournalistik, och en tidning som är starkt inriktad på folkbildning med ett genomarbetat, pedagogiskt och påkostat bakgrundsmaterial.

Om vi nu fortsätter att knyta an till instundande examenstider förtjänar nyhetsmedierna, enligt min mening, däremot ett kraftigt underbetyg på en central punkt. Och det gäller vilken inriktning nyhetsbevakningen hade när det gällde

konsekvenserna av giftutsläppet. Under de första veckorna inriktades journalisternas intresse nästan uteslutande på giftutsläppets följder för fiskar, kor och bönders hälsa och ekonomi, och återverkningar på mark och vatten. Dvs miljö och bygdens väl.

Giftutsläppets följder för de som dagligen sedan april månad hade utsatts för giftet på tunnelarbetsplatsen uppmärksammades inte förrän efter en mycket lång tid och då inte heller särskilt mycket jämfört med risken för inställda älgjakter och förstörda kräftfisken. I den lokala tidningen, NST, som under undersökningsperiodens 10 dagar satsade ungefär 15 helsidor i fullformat ägnade mycket liten plats åt tunnelarbetarna. Giftets återverkningar på kossornas hälsa får i stort sett 10 gånger så stor uppmärksamhet som giftets återverkningar på tunnelarbetarna.

Att den yttre miljön och bygdens väl sätts i centrum är kanske inte så anmärkningsvärt och särskilt då inte i ortstidningen. Det är de snedvridna proportionerna och enkelspårigheten i rapporteringen som är anmärkningsvärd.

En förklaring till att arbetsmiljön och arbetarnas hälsa kom bort är att blodprovsmätningarnas resultat rapporterades först den 17 oktober. Men ur journalistisk synpunkt är det knappast något försvar. Det var nämligen känt redan den 23 september (dvs före fiskdöd och koförlamningar) att halten akrylamid i tunneln låg nästan 10 gånger över gränsvärdet. Det var också känt att akrylamid var ett nervgift, att det var cancerframkallande och hade långsiktiga effekter. Dessutom: om fiskar och kor i omgivningen drabbades av giftet, låg det väl nära till hands att också ställa sig frågan om inte dom som jobbade med giftet också kunde tänkas vara drabbade.

Journalisterna ställde under lång tid inte denna enkla fråga. Man var från början inriktade på kor, lekande barn, uppretade orsbor, brunnar och bönder. Dåligt journalistiskt hantverk? Ja, visst. Men det är nog värre än så. Barn och bönder och kor och sälar, med stora sorgsna ögon, passar bättre nyhetsmediernas speciella arbetslogik än tunnelarbetare. Och de tycks inte heller passa riktigt in i den vegana tidsanda som tycks råda där djur och natur tycks vara viktigare än människor.

Vilken betydelse hade då rapporteringen kring giftskandalen på Hallandsåsen för synen på naturvetenskap och teknik?

Min bedömning är att mediernas rapportering av händelserna kring Hallandsåsen inte fick någon större betydelse för människors syn på vetenskap och

teknik. Självfallet var det ingen positiv bild som gavs i medierna av tekniskt kunnande och hur centrala myndigheter och företag inom teknikområdet agerade. Men det var inget nederlag i medierna för sakkunskap och oberoende experter. Snarare tror jag bilden i medierna, märkligt nog, stärkte experternas och den oberoende sakkunskapens ställning i samhället.

Ett genomgående tema i medierna var nämligen att banverket och andra beslutsfattare borde ha lyssnat på sina egna experter så hade problemen med tunnelbygget kunnat undvikas. Eller som någon uttalade: "Så här illa kan det gå när chefer som inget begriper skall bestämma".

Förtroendet för experter påverkades sannolikt inte negativt av rapporteringen. Men hur var det då med teknikerna, ingenjörerna.

Det är naturligtvis svårt att säga något om. Bland annat därför att tekniker och ingenjörer totalt sett förekom ganska sparsamt i nyhetsrapporteringen som s a s oberoende aktörer. De gånger de förekommer är det oftast som representanter för Skanska eller Banverket.

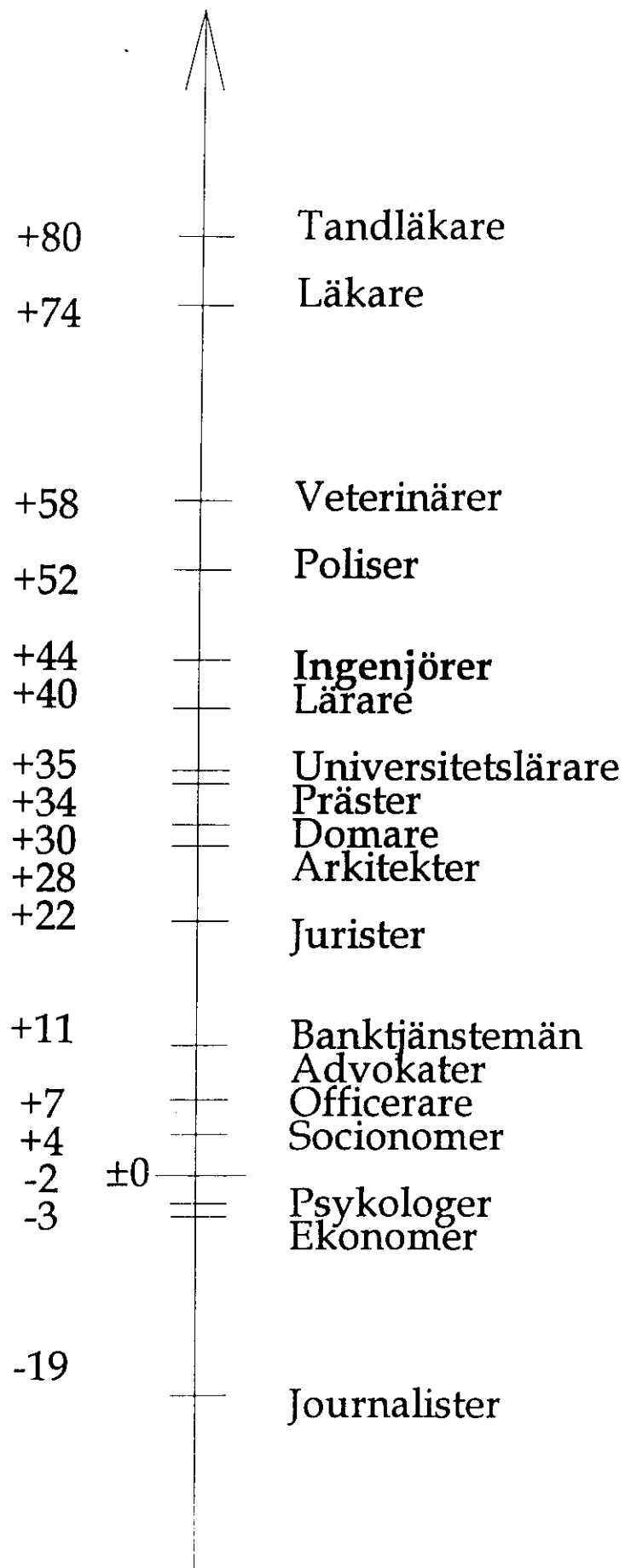
Men i ett avseende är bilden tydlig. I medierna är det två lag som spelar. I det ena finns tekniker, tunnlar, män, jätteborrar, akrylamid, makt, beslut, prestige och giftföretag. I det andra laget spelar barnen, naturen, miljön, bönder, barn-domshem, grödor, bäckar - och kor, framförallt kor.

Och politikerna, med Anna Lindh och Lennart Daleus i spetsen, gjorde allt för att hamna i rätt lag. De var med på miljöns och folkets sida. Med undantag för Ines Uusmann förstås. Som stod på sig och sa: "Om människan har kunnat ta sig till månen skall vi nog kunna ta oss igenom Hallandsåsen".

Teknikerna framställs i medierna på det sätt som Uusmann gör sig till tolk för. Som en Ikaros-gestalt: kan man bygga tillräckligt stora vingar, så går det.

På en punkt känner vi dock till vilket förtroende allmänheten har för ingenjörer. I en undersökning som SOM-institutet genomförde 1995 frågades nämligen om vilket förtroende allmänheten hade för ingenjörer och ytterligare ett 20-tal yrkesgrupper. I tabell 7 redovisas på vilken plats ingenjörerna befinner sig i denna förtroendeliga. Eftersom tiden är knapp lämnar jag resultatet okommenterat - och lämnar över till den ärade, och rimligen i denna fråga väl insatta, församlingen att dra sina egna slutsatser!

Högt förtroende

PUBLIKATIONER UTGIVNA AV INSTITUTIONEN FÖR JOURNALISTIK OCH MASSKOMMUNIKATION (JMG)

Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG) har två publikationsserier:

- **JMG:s bokserie:** Göteborgsstudier i journalistik och masskommunikation
- **JMG:s arbetsrapportserie:** Arbetsrapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation

Redaktörer för JMG:s bokserie och arbetsrapportserie är professorerna Kent Asp och Lennart Weibull. Publikationer i de två serierna säljs genom institutionens försorg. Beställningar kan ske på den talong som finns efter publikationsförteckningen.

Mellan 1991 och 1994 utgavs även en särskild rapportserie. Titlarna i den finns förtecknade separat.

JMG:s bokserie

Göteborgsstudier i masskommunikation (1980 -- 1990)

1. Lennart Weibull (1983) *Tidningsläsning i Sverige*. Stockholm, Liber. 521 sid.
2. Anders Ohlsson (1989) *Politiska nyheter till nytta och nöje*. Almqvist & Wiksell International, Stockholm. 350 sid.
3. Lennart Weibull, Karin Björkqvist (1989) *Dagspressen och dess läsare*. Stockholm, Almqvist&Wiksell International. (slut)

Göteborgsstudier i journalistik och masskommunikation (1990 --

1. Robert Burnett (1990) *Concentration and Diversity in the International Phonogram Industry*. (slut)
2. Roger Wallis (1991) *Internationalisation, Localisation & Integration*. Pris: 200 kronor. 281 sid.
3. Ronny Severinsson (1994) *Tidningar i konkurrens*. Dagstidningarnas agerande på lokala läsarmarknader i Västergötland 1950 - 1985. Pris: 200 kronor. 278 sid.
4. Bo Reimer (1994) *The Most Common of Practices*. On Mass Media Use in Late Modernity. Almqvist & Wiksell International. Stockholm. (slut)

5. Ulf Wallin (1995) *Vad fick vi veta? En studie i svenska nyhetsmediers rapportering åren före folkomröstningen om EU*. Pris: 200 kronor. 271 sidor.
6. Lennart Weibull och Charlotta Kratz (red) (1995) *Tidningsmiljöer. Dagstidningsläsning på 1990-talet*. Pris: 210 kronor. 216 sidor.
7. William Borden (1995) *Power Plays. A Comparison Between Swedish and American Press Policies*. Pris: 200 kronor. 323 sidor.
8. Admassu Tassew (1995) *Reporting a Pandemic. A Comparative Study of AIDS News Coverage in African and European Dailies*. Pris: 200 kronor. 235 sidor.
9. Monika Djerf Pierre (1996) *Gröna nyheter. Miljöjournalistiken i televisionens nyhetssändningar 1961 - 1994*. Pris: 275 kronor. 486 sidor.
10. Tomas Andersson Odén (1996) *Principer på prány. En studie av redaktionella mål inom den svenska dagspressen*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Pris 200 kronor, 168 sidor.
11. Margareta Melin-Higgins (1996) *Pedagoger och spårhundar. En studie av svenska journalisters yrkesideal*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Pris 200 kronor, 171 sidor.
12. Maria Elliot (1997) *Förtorendet för medierna. TV, radio och dagspress i allmänhetens ögon*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet, Pris: 275 kronor, 364 sidor.
13. Kent Asp, Bengt Johansson och Larsåke Larsson (1997) *Nära nyheter. Studier om kommunaljournalistik*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet. Pris 200 kronor, 310 sidor.
14. Carlsson, Ulla *Frågan om en ny internationell informationsordning. En studie i internationell mediepolitik*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet, 1998
15. Johansson, Bengt *Nyheter mitt ibland oss. Kommunala nyheter, personlig erfarenhet och lokal opinionsbildning*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet, 1998.
16. Wallin, Ulf *Sporten i spalterna. Sportjournalistikens utveckling i svensk dagspress under 100 år*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet, 1998.
17. Larsson, Larsåke *Nyheter i samspel. Studier i kommunjournalistik*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet, 1998.
18. Weibull, Lennart och Ingela Wadbring (red) *Publik och medier 1996/1997. Särtryck av artiklar om medier ur SOM-rapporterna nr 18 och 19*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet, 1998.

JMG:S RAPPORTSERIE (avslutad 1994)

Rapporter från Avdelningen för masskommunikation

1. Lennart Weibull (1984) *Dagspress och etermedier i Sverige 1979-1983*. (slut)
2. Jan Strid och Lennart Weibull (1984) *Läsvanor och Läsintressen. 1979-1983*. (slut)
3. Ingela Strid och Lennart Weibull (1984) *Annonsbladsläsning i Sverige*.
4. Ronny Severinsson (1985) *Publiken möter kabel-TV*. (slut)
5. Lennart Weibull (1985) *Närradiolyssnandet i Stockholm 1984*. (slut)
6. Bo Reimer och Lennart Weibull (1985) *Dagspress på arbetsplatsen*.
7. Informatörer i Sverige: Arbetsmarknad Framtidsutsikter (1986) Utdrag ur utredningen om informationsutbildning i Sverige (UHÄ-rapport 985:13)
8. Ingela Strid och Lennart Weibull (1986) *Mediesverige 1986*.
9. Bo Reimer (1986) *Läsaren och tidningen*.
10. Rutger Lindahl (1986) *Nyheten om mordet på Olof Palme*.
11. Monika Djerf (1986) *Funktioner hos kabel-TV*.
12. Anders Ohlsson (1986) *Att svara eller inte svara - det är frågan*.
13. Ronny Severinsson (1987) *Den nya medieframtiden - TV via satellit och kabel*.
14. Ingela Strid och Lennart Weibull (1988) *Mediesverige 1988*.
15. Ronny Severinsson (1989) *Agerande och utveckling inom dagspressen i Västergötland*.

Rapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation (avslutad 1994)

1. Emanuelsson, Eva & Karlsson, Kristina (1991) *Informatörer inför 90-talet*.
Pris: 90 kronor.
2. Wallin, Ulf (1991) *Bilden av EG*.
Pris: 120 kronor.
3. Wallin, Ulf (1992) *EG - Hot eller löfte?* Argument i dagspress, radio och TV för och emot svenskt EG-medlemskap.
Pris: 100 kronor.

4. Flodin, Bertil (1993) *Samhällskommunikation under 80-talet*. En kunskapsöversikt.
Pris: 150 kronor.
5. Severinsson, Ronny (red), (1995) - *Studier i medielandskapet*. Ett urval av analyser genomförda på uppdrag av Pressutredningen -94.
Pris: 200 kronor.

Arbetsrapporter

Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation (1980 -- 1990)

(Pris: 60 kr + moms och porto)

1. Lennart Weibull (1984) *Trender i massmedieanvändningen*.
2. Bo Reimer (1985) *Tidningsläsning i södra Halland*.
3. Lennart Weibull (1985) *Läsvanor för svensk morgonpress 1979-1984*.
4. Ingela Strid, Lennart Weibull (1985) *Sport i medierna*.
5. Lennart Weibull (1985) *Masskommunikationen i Sverige*. Några reflektioner om läget 1985.
6. Karl Erik Rosengren, Bo Reimer (1985) *Internaliserad kultur*. Ett forskningsprogram om värden, individer och massmedier.
7. Robert Burnett, Peter Esaiasson, Bo Reimer (1985) *Milestones in Mass Communication Research: Media Effects. A Review Essay*.
8. Bo Reimer (1985) *Values and the Choice of Measurement Technique*. The Rating and Ranking of Postmaterialism.
9. Lennart Weibull (1986) *Press, radio, TV och nya medier i Japan*.
10. *Nyhets spridningen om mordet på statsminister Olof Palme*. En sammanställning av Statistiska Centralbyråns intervjuundersökning 2-4 mars 1986.
11. Rune Hedberg och Lennart Weibull (1986) *Kassettidningsläsning på Gotland*.
12. Lennart Weibull (1986) *Massmediernas framtida utveckling*.
13. Ronny Severinsson (1986) *Tidningsläsning i Södermanland*.
14. Maria Elliot, Bo Reimer och Lennart Weibull (1986) *Tidningsläsning i Kalmar län*.
15. Lennart Weibull, Dagspresskollegiet (1986). *Läsvanor 1986*.
16. Bo Reimer och Karl Erik Rosengren (1986). *Maps of Culture: Macro and Micro*.

17. Maria Elliot (1986). *Allmänhetens syn på massmediernas trovärdighet.*
18. Lennart Weibull (1986) *Tendenser i svensk dagstidningsläsning.*
19. Bo Reimer (1986) *Social Space and the Structuring of Communication Processes.*
20. Lennart Weibull och Ronny Severinsson (1987) *Actions and Reactions - the Nordic Countries in Age of Satellite Broadcasting.*
21. Lennart Weibull (1987) *Massmediernas räckvidd 1985/86.*
22. Ronny Severinsson (1987) *Dagspressutvecklingen i Västergötland.*
23. Keith Roe (1987) *The Swedish Moral Panic over Video 1980-84.*
24. Bo Reimer (1987) *Dagens Nyheter i västra Sverige.*
25. Ann-Marie Hellerström (1987) *Lokal-TV- ett reellt alternativ till satellit-TV.*
26. Ronny Severinsson (1987) *Skaraborgspressens innehåll 1950-1985.*
27. Ronny Severinsson (1987) *Tidningsläsning i Essunga, Götene och Vara.*
28. Karin Björkqvist (1988) *Tidningsläsning i Gästrikland - presentation av en läsundersökning.*
29. Bo Reimer (1988) *Reading Postmaterialism.*
30. Lennart Weibull (1988) *Publicistisk sed.* Ett forskningsprogram om ett regelsystem och dess betydelse för svensk journalistik.
31. Magnus Anshelm och Lennart Weibull (1988) *Läsvanestudien 1986.* Huvudresultat och metodjämförelse.
32. Magnus Anshelm (1988) *Sverige - nu - SOM 86 - en jämförelse av två undersökningar.*
33. Rutger Lindahl och Lennart Weibull (1988) *Palme i amerikanska ögon.* En studie av den amerikanska pressens behandling av nyheten om mordet på statsminister Olof Palme 1986.
34. Magnus Anshelm (1988) *Massmediernas räckvidd 1986/87 - en analys av Mediebarometern.*
35. Ingela Strid (1988) *Svenska folkets intressen 1973-1982.* En sekundärbearbetning av Testologens mätningar av intressen.
36. Anders Ohlsson och Keith Roe (1988) *Mått på mätning - En förundersökning av fördelningsegenskaper och stabilitet hos linje- och ketogribaserade mått.*

37. Britt Börjesson (1988) *Brott och publicitet*. Kriminaljournalistik och pressetik under 1900-talet.
38. Lennart Weibull (1988) *Rapport från kontaktresa till Uruguay 10-22 april 1988*.
39. Gunilla Jarlbro (1988) *En kvalitativ studie av hur människor upplever tidningsinnehåll*.
40. Monica Löfgren (1988) *Kabel-TV i Göteborg*.
41. Lennart Weibull (1988) *Lokal-TV via kabel*. Synen på en ny kanal bland andra medier.
42. Karin Björkqvist (1988) *Tidningsläsning i Värmland*. Presentation av en läsarundersökning från våren 1977.
43. Keith Roe (1988) *Adolescents' VCR Use: How and Why*.
44. Monika Djerf (1989) *Finns det funktionsdimensioner i medieanvändningen? En faktoranalys*.
45. Karin Björkqvist (1989) *Det politiska tidningsvalet*.
46. Magnus Anshelm och Jan Strid (1989) *Läsvanor och läsintressen*.
47. Monika Djerf (1989) *Massmedier och beslutsfattare: en litteraturstudie*.
48. Britt Börjesson (1989) *Pressens självsanering*. Ett regelsystems framväxt.
49. Magnus Anshelm (1989) *Mediebarometern resultat från 1988/99*.
50. Lennart Weibull (1989) *Rapport från en andra kontaktresa till Uruguay*. Om massmedier, utbildning och forskning i social kommunikation samt Instituto Comunicacion y Desarrollo.
52. Monica Löfgren (1989) *Nyhetstidningen 8 sidor - innehåll, spridning och läsning*.
53. Keith Roe (1989) *Notes on the Concept of Aggression and its (Mis) Use in Media Research*.
54. Charlotta Kratz (1989) *Tidningsläsning i Kalmar och på Öland*.
55. Catharina Kisch och Mikael Stoltz (1989) *City 103 och dess lyssnare - en undersökning om lyssnandet på svenska arbetsgivareföreningens närradiostation i Göteborg*.
56. Karin Björkqvist (1990) *Mediebarometern under åttiotalet*.
57. Roger Wallis (1990) *Music, music everywhere, and so much of it the same...*

58. Charlotta Lekvall och Patrik Vult von Steyern (1990) *City 103 och tre livsstilar*.
59. Margareta Melin (1990) *Kommunaktuellt - studier av tidningens spridning och abonnenternas läsvanor*.
60. Maria Elliot (1990) *Förtroendet för medierna*.
61. Keith Roe (1990) *Never Has so Much Been Written by so Many about so Few, or, Why Youth Research?*

Arbetsrapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation (1990 -
 (Pris: 80 kr + moms och porto)

1. Ronny Severinsson (1990) *Massmedier, allmänhet och flyktingfrågor i Sverige och Sjöbo*. En fallstudie på Sjöbo.
2. Ronny Severinsson (1990) *Tidningsläsning i Nordvästra Skåne*.
3. Charlotta Kratz (1990) *Tidningsläsning i sydöstra Skåne*. En presentation av en läsarundersökning.
4. Bo Reimer (1990) *Kulturdiskussioner - Inlägg i tre eviga debatter*.
5. Charlotta Kratz (1990) *Tidningsläsning i Jönköping*. En presentation av en läsarundersökning.
6. Charlotta Kratz (1991) *Verklighetsval och kapital*. En studie av det ekonomiska och det kulturella kapitalets betydelse för läsningen av stockholmstidningar utanför Stockholm.
7. Deanna Hultman (1991) *Dynamisk public relations*. En explorativ studie av Public Relations i fyra företag.
8. Admassu Tassew (1991) *Public service broadcasting concept and practice: a preliminary overview of the ideals and some swedish experience*.
9. Ronny Severinsson (1991) *Tidningsvanor i Gästrikland 1989*. Presentation av en läsarundersökning.
10. Lennart Weibull (1991) *Publik och medier i samspel*. En analys gjord för MedieSverige 1991.
11. Monica Löfgren (1991) *Massmediernas räckvidd 1979 - 1990*.
12. Lennart Weibull (1991) *Masskommunikation som ämnesområde*. Ett försök till empirisk bestämning.

13. Charlotta Kratz (1991) *Tidningsläsning i Södra Halland 1990, jämförelser med situationen 1984.*
14. Margareta Melin (1991) *Från kulturteori till journalistkultur. En litteraturöversikt över diskussionerna kring kulturbegreppet.*
15. Charlotta Kratz (1991) *Från icke-läsare till allätare. Fyra läsartyper i Stockholm och i landsorten.*
16. Kent Asp (1992) *Partiskheten i Sveriges Radios och TV4:s nyhetsprogram under 1991 års valrörelse.*
17. Ronny Severinsson (1992) *Med eller utan prenumeration i Eskilstuna och Katrineholm. Presentation av en läsarundersökning från hösten 1990.*
18. Karin Björkqvist Hellingwerf (1992) *Mediebarometern 1979-1991.*
19. Karin Björkqvist Hellingwerf (1992) *Dagspress och medievanor. En analys av läsvanestudien 1991.*
20. Lennart Weibull och Karl Erik Rosengren (1992) *Swedes' view of the world. A Descriptive Report from the First Two BALTICOM Surveys.*
21. Monica Löfgren Nilsson (1992) *Kvinnligt, manligt, journalistiskt - journalisters syn på nyhetsvärdering.*
22. Monika Djerf-Pierre (1992) *A Toaster With Pictures. The Evolution of American Broadcasting 1921-1991.*
23. Charlotta Kratz (1992) *En fråga om smak. Om stabila och rörliga gruppers kulturella preferenser.*
24. Thomas Östberg (1992) *Sportjournalistik - en analys av fyra dagstidningar 1961 - 1991.*
25. Karin Björkqvist Hellingwerf (1993) *Mediebarometern 1979 - 1992.*
26. Carin Nilsson, Åsa Widgren (1993) *Videotex - massmedium eller ej? En litteraturstudie och begreppsanalys.*
27. Margareta Melin (1993) *Var finns kvinnorna? En analys av manligt och kvinnligt i kurslitteraturen vid Journalisthögskolan i Göteborg.*
28. Karin Björkqvist Hellingwerf (1993) *Läsvanestudiens mått på läsvanor. En analys av två mått på läsvanor.*
29. Gunilla Jarlbro (1993) *HIV-aktuellt - En läsarundersökning.*

30. Monica Löfgren Nilsson (1993) *Klimat och kön - Journalisters bedömningar av arbetsklimatet på nyhetsredaktioner.*
31. Bengt Carlsson, Inger Lindstedt, Lennart Weibull (1993) *Studieresa till amerikanska högskoleutbildningar i journalistik, medier och kommunikation - En personlig reserapport.*
32. Håkan Hvitfelt, Lennart Weibull (1993) *Pendeln har svängt - En reserapport från Kina.*
33. Ulf Wallin (1993) *Den franska folkomröstningen - En analys av rapporteringen om den franska folkomröstningen om Maastrichtfördraget i svensk press, radio och TV samt i övriga nordiska länders press.*
34. Karin Björkqvist Hellingwerf (1994) *Tidningsläsning i Luleå och Kiruna.* Presentation av en läsarundersökning.
35. Tomas Andersson (1994) *Jönköpings-Posten och Smålandsposten - två småländska tidningsstrategier.*
36. Karin Björkqvist Hellingwerf (1994) *Mediebarometern 1979 - 1993.*
37. Bengt Johansson (1994) *Att studera massmediernas innehåll.* En genomgång av innehållsstudier inom svensk forskning om journalistik, medier & kommunikation.
38. Maria Edström, Maria Jacobson (1994) *Massmediernas enfaldiga typer . Kvinnor och män i mediebruset den 17 mars 1994.*
39. Ingela Wadbring, Lennart Weibull (1994) *På konsumenternas sida.* En analys av hur konsumentfrågorna speglas i göteborgspressen.
40. Bo Reimer (1994) *Kulturell identitet och massmedieanvändning på Åland.*
41. Olof Hultén, Carin Nilsson (1994) *Det svenska TV-utbudet 1987 och 1993 .* Undersökning av sändningstid och programkategorier.
42. Kent Asp (1994) *Medieval 94'.* Anförande vid Folkrörelsernas Medieforum torsdagen den 20 oktober 1994 (framfört i urval). Forskningsprogrammet Journalistik och demokrati - studier kring medie kvalitet.
43. Margareta Melin (1995) *Can Women Become Cowboys? The Importance of Journalist Education for the Professional Ideal Among Swedish Journalists.*
44. Margareta Melin (1995) *Female Educators and Male Craftsmen? The Professional Ideals Among Swedish Journalists.*
45. Ingela Wadbring (1995) *Sista ordet är inte sagt än! - en analys av läraernas syn på jämställdhet vid journalistutbildningen i Göteborg.*

46. Karin Björkqvist Hellingwerf (1995) *Tidningsläsning i Gästrikland.*
47. Gunilla Jarlbro (1995) *Barn, ungdom och reklam.*
48. Karin Björkqvist Hellingwerf (1995) *Mediebarometern 1979 - 1994.*
49. Lennart Weibull (1995) *Journalister om Journalisten.* Redovisning av en läsarundersökning från hösten 1994.
50. Kent Asp (1995) *Kommersialiserade TV-nyheter - på gott och ont.* En jämförande undersökning av Rapport TV2 och Nyheterna TV4.
51. Monica Löfgren Nilsson (1995) *"Pennskaften" Female Journalists in Sweden.*
52. Gunilla Jarlbro (1995) *Våldsbrott i svensk press.* En jämförelse mellan åren 1983 och 1993.
53. Jakob Bjur och Jörgen Thörnqvist (1995) *Samma röster med nya ansikten.* En studie av Rapports innehålls-, form- och presentationsmässiga förändring över en tioårsperiod med tyngdpunkt på begriplighet.
54. Dino Viscovi (1995) *Med Loket mot framtiden.* Om unga arbetarklassmän, invandrare, EU och massmedier.
55. Ingela Wadbring (1995) *Tidningsläsaren - vem är det?* En analys av olika gruppers tidningsanvändning.
56. Marina Ghersetti (1996) *Jakten på den försvinnande publiken.* Om besök och besökare på svenska biografer.
57. Kent Asp (1996) *Sverigebilderna i TV-nyheterna.* En undersökning av Stockholmsdominansen i Rapport (1986 - 1995) och Nyheterna (1991 - 1995).
58. Lennart Weibull (1996) *Bio, film och samhälle 1995.* En analys av svenskarnas biobesök, filmpreferenser och syn på film och samhälle.
59. Birgitte Christiansen (1996) *IT-brug - en litteraturoversigt ud fra et humanistisk-samfundsvitenskapligt perspektiv.*
60. Ylva Brune (1996) *Vålberg i nyheterna - en kamp mellan tolkningsmönster.*
61. Karin Björkqvist Hellingwerf (1996) *Mediebarometern 1979 - 1995.*
62. Ingela Wadbring (1996) *Den journalistiska vägen - vadan och varthän?* En studie om kvinnliga och manliga journaliststudenter i Göteborg.
63. Ylva Brune (1996) *Svenskar, invandrare och flyktingar i rubrikerna.*

64. André Jansson (1996) *TV-tittarna och det sociala rummet* - En studie av den sociala positionens betydelse för kanalpreferenser och självuppfattning.
65. Bo Reimer (1996) *Inte utan relevans* - Om ungdomars användning av massmedier.
66. Birgitte Christiansen (1996) *IT-brug i hverdagslivet*- en kvalitativ interviewundersøgelse om ti menneskers computer- og Internetbrug i privatsfæren.
67. Ebba Sundin (1997) *Barn och massmedier* - En forskningsöversikt.
68. Monica Löfgren Nilsson (1997) *Hon och han i journalistutbildningen* - Ett pedagogiskt projekt.
69. Bertil Flodin (1997) *Medborgarna och EU-informationen* - En studie av inställning, aktivitet och kunskap hos svenska folket inför folkomröstningen 1994
70. Maria Edström (1997) *Kön och journalistik - att utvidga medieöverkligheten*. En litteraturöversikt
71. Larsåke Larsson (1997) *Forskningsöversikt - Kommunjournalistik*.
72. Torsten Malmström och Lennart Weibull (1997) *Snöstormen den 17 november 1995*.
73. Anna Maria Andersson (1997) *Vem är den svenske journalisten?* - En studie av journalistkåren i yrkesliv och vardagsliv 1994 - 1995.
74. André Jansson (1997) *Svensk dagstidningsläsning i förändring. Resultat från Riks-SOM-studien 1996*.
75. Britt-Marie Leivik Knowles (1997) *Inter-organisatorisk kommunikation mellan myndigheter och medier*. Forskningsöversikt över myndigheters och mediers interaktion i samband med allvarliga samhällsstörningar.
76. André Jansson (1997) *Sätt att se på TV. En kvantitativ problematisering av den selektiva TV-publiken*.
77. Sigurd Høst och Ronny Severinsson (1997) *Avisstrukturen i Norge og Sverige - 1960 til 1995*. Arbeidsrapport nr. 1 fra prosjektet Norsk-svensk dagspresseutvikling.
78. Anders Lithner och Ingela Wadbring (1997) *Ungdomars dagstidningsläsning*.
79. André Jansson (1997) *Tidningsvärden i morgon- och kvällspress*.
80. Tomas Andersson Odén (1997) *Pressen i Skaraborg. Tidningar och redaktörer från 1793 och framåt*.
81. Magnus Andersson (1997) *Populärmusik: såväl Wu-Tang Clan som Pat Bone*.

82. Birgitte Christiansen och Annika Bergström (1998) *Tidningars symbol- & bruksvärde. Kvalitativa intervjuer med några av Göteborgs-Postens & Hallands Nyheters läsare.*
83. Erik Fjellman och Jan Sjögren (1998) *Nyhetsläsning på Internet - Svenska CNN från ett användarperspektiv.*
84. Ronny Severinsson /red/ (1998) *Lokalt innehåll i norska och svenska tidningar. Fyra redaktörer läser varandras tidningar.*
85. Anna Maria Andersson, Birgitte Christiansen & Karin Fogelberg (1998) *Vad tycker tittarna? En publikstudie av två underhållningsprogram.*
86. André Jansson (1998) *Dagstidningsläsning 1997. En tabellrapport från Dagspresskollegiet.*
87. Kent Asp (1988) *Medierna och giftutsläppet i Hallandsåsen.*

BESTÄLLNINGAR

Till institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG)
Sprängkullsgatan 21
411 23 GÖTEBORG
tel: 031 - 773 12 17
fax: 031 - 773 45 54

Undertecknad beställer härmed följande skrifter från Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG):

JMG:S bokserie

Titel	Författare	Nummer
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

JMG:s arbetsrapportserie

Titel	Författare	Nummer
.....		
.....		
.....		
.....		

Namn:.....

Adress:.....

.....

.....